

FITXA IDENTIFICATIVA

Dades de l'Assignatura

Codi	41012
Nom	Enfocaments i temes
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	12.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2014 - M.U. Història de l'Art i Cultura Visual 09-V.1	Facultat de Geografia i Història	1	Segon quadrimestre
3130 - Història de l'Art	Escola de Doctorat	0	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2014 - M.U. Història de l'Art i Cultura Visual 09-V.1	3 - Enfocaments i temes	Optativa
3130 - Història de l'Art	1 - Complementes de Formació	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
VIVES-FERRANDIZ SANCHEZ, LUIS	230 - Història de l'Art

RESUM

Este mòdul dota l'alumne/a d'unes ferramentes metodològiques que li permeten aproximar-se a les obres d'art, a les manifestacions conjuntes d'arts visuals, música i interpretació, i a la resta de experiències estètiques tenint en compte el context en què estes s'han produït. Explica el contingut iconogràfic de les imatges i interpreta el seu significat dins de la seua cultura, el seu funcionament en l'àmbit polític i religiós, així com la seua utilització dins del mercat com a objecte valuós i en l'àmbit públic com a element de prestigi i propaganda. Així mateix, com a mostra de les possibilitats que oferixen els enfocaments interdisciplinaris i la seua varietat, s'estudia la presència del món vegetal en la pintura fonamentalment durant l'edat moderna ja siga detenint-se en el significat que adopta en les diferents gèneres pictòrics o bé, relacionant-los amb els coneixements científics de l'època. El mòdul tracta d'introduir a l'alumnat la problemàtica dels estudis de la imatge des de noves perspectives teòriques i metodològiques que s'han desenvolupat des de la antropologia de la imatge (*Bildanthropologie*), la ciència de la imatge (*Bildwissenschaft*) i els estudis visuals (*visual studies*). La assignatura està orientada a ensenyar a l'alumnat a pensar les imatges fóra dels marcs i referents semiòtics i estètics habituals.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No hi ha restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

No es requereixen coneixements previs

COMPETÈNCIES

2014 - M.U. Història de l'Art i Cultura Visual 09-V.1

- Comprendre els nous enfocaments metodològics utilitzats per la moderna història de l'art per a l'estudi dels significats menys obvis i més profunds de la imatge en els seus contextos socioculturals.
- Capacitat per comprendre i explicar el contingut iconogràfic i el significat iconològic de les imatges, així com dels conjunts d'imatges que formen unitats complexes en contextos arquitectònics o paisatgístics.
- Adquirir consciència crítica de les coordenades espaciotemporals i dels límits i les interrelacions geogràfiques i culturals de la història mundial de l'art.
- Capacitat per interpretar l'art en el seu context antropològic, reconeixent la multiculturalitat a través de l'acostament a les manifestacions artístiques de les cultures no occidentals.
- Conèixer les imatges i els atributs iconogràfics del poder, el seu caràcter d'instrument de prestigi i de propaganda institucional i personal en les monarquies europees i en els virregnats americans, mitjançant l'aplicació del mètode iconogràfic.
- Adquirir una nova comprensió estètica del paisatge natural que integre criteris artístics i ecològics.
- Adquirir les aptituds necessàries per col·laborar amb equips multidisciplinaris en la defensa del medi i la biodiversitat, així com amb urbanistes i dissenyadors de paisatge en l'ordenació del territori.
- Integrar la interpretació de les obres artístiques des d'un punt de vista que atenga la diversitat humana i les relacions de gènere a través de la història i de les distintes cultures.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

-Saber aplicar els coneixements adquirits i ser capaços de resoldre problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea de estudi.

-Ser capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular juís a partir d'una onformació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels coneixements i juís.

-Saber comunicar les seues conclusions i els coneixements i raons últimes que les sustenten públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clar i sense ambigüitats.

- Posseir les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una manera que hi haurà de ser en gran manera autodirigit o autònom.

-Capacitat per a presentar oralment i per escrit els resultats de la investigació o projectes de

Gestió en qualsevol camps artístic, per mitjà d'un discurs elaborat i coherent, adaptat als seus potencials destinataris.

-Coneixement de les bones pràctiques en la investigació científica i l'aplicació responsable dels seus resultats assumint els valors democràtics , la diversitat i igualtat humana i la multiculturalitat.

-Coneixement de l'entorn sociocultural i professional que estímul una investigació compromesa amb el benestar comunitari sostenible, especialment en tot allò que s'ha relacionat amb la protecció, coneixement i gaudi social del patrimoni historicoartístic i de la creativitat contemporània.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Estudis de l'imatge.

Tema 1. Pensar les imatges.- Nous corrents renovadors: Bildanthropologie, Bildwissenschaft, visual studies

Tema 2. El temps de lo visual.- El temps de lo visual i els models cronològics alternatius de la història

Tema 3. El poder de les imatges: espectadors i conductes.- 3.1. El poder del simulacre. La iconoclàstia i la jihad 2.0: DAESH i el terrorisme iconoclasta.

Tema 4. La imatge a l'època de lefecte pantalla.- Aquesta unitat introdueix el tema de la imatge al context de la web 2.0 i els desenvolupaments tecnològics que afecten als usos i comprensió de les imatges a la nostra contemporaneïtat..

Tema 5. Identitat i cultura mediàtica.- Identitat hispana, barroc i cultura mediàtica. El relat de l'art espanyol i la cultura mediàtica.

2. El món vegetal en la pintura europea. Desenrotllament històric i mètodes

El món vegetal ha sigut una font inesgotable d'inspiració en l'art. El curs pretén mostrar la riquesa i desenrotllament d'este tema en la pintura occidental durant l'edat moderna. Després d'una aproximació històrica que oferix el marc bàsic, els materials necessaris i l'estat de la qüestió, sanalitza la presència de les plantes en la pintura religiosa, mitològica, al·legòrica i altres gèneres, així com la seua representació autònoma en l'anomenada pintura de naturaleses mortes. La seua investigació requereix de l'estudi interdisciplinari ja que es fa necessària la identificació botànica de les espècies i el coneixement d'una àmplia diversitat de fonts entre les que es troben la mitologia i literatures clàssiques, la cultura simbòlica medieval o el llenguatge conceptual dels emblemes del Renaixement i el Barroc.

3. El retrat en la cultura visual des del Renaixement fins al Món Contemporani

En aquest curs s'estudiarà i es treballarà per part de l'alumnat la producció de retrats en les corts europees i en Amèrica des del Renaixement fins al món contemporani, no només des d'una visió acadèmica del gènere, però també d'altres produccions de la cultura visual del Renaixement, Barroc i el segle XIX, vinculades a la iconografia, l'emblemàtica, l'art festiu i fins i tot el món genealògic i heràldic.

4. Les imatges del poder de l'Antiguitat clàssica al món contemporani.

La instrumentalització de la imatge per part del poder ha estat i és una constant en totes les cultures i civilitzacions al llarg de la Història. Els models iconogràfics de l'art imperial romà pervisqueren durant l'Edat Mitjana i resorgiren amb força en les repúbliques humanistes del Renaixement, en les corts del Barroc, en l'imperi napoleònic i en la fabricació de noves nacions sorgides durant els segles XIX i XX. Analitzar les imatges del poder suposa realitzar viatges diacrònic a través dels diversos llenguatges simbòlics -mitologia, al·legoria, emblemàtica, etcètera- i de creacions, formats i espais artístics molt variats -retrats, festes, jardins, palaus, urbanisme, cerimònies, fotografia, cinema, etcètera- per les principals ciutats i col·leccions d'Europa i Amèrica.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	76,50	100
Seminaris	9,00	100
Tutories reglades	4,50	100
Elaboració de treballs individuals	60,00	0
Estudi i treball autònom	50,00	0
Lectures de material complementari	50,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	50,00	0
TOTAL	300,00	

METODOLOGIA DOCENT**ACTIVITATS PRESENCIALS**

a) Classes teòriques participatives, en funció del caràcter de l'assignatura. Exposició dels continguts per part del professor/a amb la participació de l'estudiant.

b) Classes pràctiques o seminaris, en funció del caràcter de l'assignatura. S'aspira a establir una relació efectiva entre els coneixements teòrics i la seua aplicació pràctica (descripció, anàlisi e interpretació cultural de les manifestacions artístiques, estudi de casos, aplicació de la terminologia específica, anàlisi i comentari de la historiografia i fonts).

c) Tutories personalitzades i altres activitats. El professor/a dirigix el treball autònom de l'estudiant i resol les dificultats que este li plantege.

TREBALL AUTÒNOM DE L'ESTUDIANT

Busca i selecció de la bibliografia i altres fonts, preparació de les classes i activitats,

Lectures recomanades, estudi dels continguts per a les proves escrites, redacció de les memòries i treballs pràctics, confecció del portafolis, etc.

Les activitats complementàries no presencials podran ser síncrones (videoconferència) o asíncrones.

Les tutories es faran de forma no presencial (a través del correu corporatiu de la UV) o de forma presencial prèvia cita concertada amb el professor.

En el cas que la situació sanitària canvie i no siga possible cap accés a les instal·lacions de la Universitat, la docència i tutories es desenvoluparan en la seua totalitat de forma no presencial. En eixe cas, les adaptacions corresponents seran comunicades a l'estudiantat a través de l'Aula Virtual.

AVALUACIÓ

Les competències a adquirir seran avaluades per blocs, corresponent amb cada una de les quatre assignatures impartides en este mòdul, per raó del 20% del total del mòdul. Un quint bloc correspondrà a un treball d'investigació vàlid per al conjunt del mòdul dirigit per un dels professors del mòdul i avaluat per este, per raó del 20% del total del mòdul. Serà fonamental com a instrument bàsic d'avaluació. Per a poder realitzar aquesta nota mitjana, és necessari traure un 4, com a mínim, en cadascun dels apartats.

I. Seminaris, debats i lectures o memòria d'activitats. Recensions, memòries, resums o anàlisi crítica de la bibliografia recomanada i de les activitats complementàries desenrotllades (30%-40%). S'avaluen:

Adquisició de coneixements.

Comprensió de la bibliografia general i específica de l'assignatura.

Capacitat per a l'elaboració d'informes i/o memòries escrits/des sobre les activitats

Complementàries, com a visites a museus, exposicions, conjunts arqueològics i monumentals, arxius, col·leccions, galeries, tallers d'artista, etc.

Adquisició d'un esperit analític i crític de la bibliografia i les fonts utilitzades per la Història de l'art i l'Estètica.

II. Treball individual i/o en grup, escrit i/o oral (40%-50%), on s'avaluen:

Adquisició d'habilitats de busca bibliogràfica i informació.

Domini de la bibliografia general i específica de les distintes matèries.

Capacitat d'argumentació i presentació d'un discurs ordenat i coherent.

Elaboració d'anàlisi i propostes d'interpretació de l'obra d'art.

Adquisició d'una metodologia científica pròpia de la Història de l'art.

Anàlisi i interpretació del fet artístic en relació a les fonts documentals, literàries, visuals

- Adquisició de coneixements instrumentals aplicats a la Història de l'art.

- Destresa en l'aplicació pràctica de les exigències formals d'un treball científic.

III. Portafolis. Recopilació dels treballs de l'estudiant al llarg del curs que permet implicar-li en el procés d'aprenentatge i l'avaluació contínua(20%-40%), on s'avaluarà:

- Coneixements aplicats a la solució de problemes.

- Capacitat per a localitzar informació i per a plantejar i resoldre problemes en entorns nous.

- Habilitats en progrés al llarg del curs.

- Motivació de l'estudiant i capacitat de superació dels seus èxits.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 27 de gener del 2004, en compliment dels RR.DD. 1044/2003 i 1125/2003.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- I. RODRÍGUEZ MOYA, Iconografía de la ceremonia nupcial y el matrimonio en la cultura simbólica europea, en R. Zafra, J. J. Azanza (eds.), Emblemática trascendente, en Universidad de Navarra, Sociedad Española de Emblemática. Pamplona, 2011, Colección Anejos de Imago, nº 1, pp. 731-748.
- M. LEVI D'ANCONA, The Garden of Renaissance. Botanical symbolism in Italian painting, Firenze, Leo S. Olschki editore, 1977.
- N. BRYSON, Volver a mirar. Cuatro ensayos sobre la pintura de naturalezas muertas, Madrid, Alianza, 2005.
- J. M^a. LÓPEZ PIÑERO; M. COSTA TALENS (dirs.), Las plantas del mundo en la historia. Ilustraciones botánicas de cinco siglos, Valencia, Fundación Bancaja, 1996.
- M^a. J. LÓPEZ TERRADA, Tradición y cambio en la pintura valenciana de flores (1600-1850). Valencia, Ayuntamiento de Valencia, 2001.
- L. IMPELUSO, La naturaleza y sus símbolos. Plantas, flores y animales, Milan, Electa, 2003.
- F. CHECA, M. FALOMIR, J. PORTÚS, Carlos V. Retrato de familia, Sociedad Estatal para la conmemoración de los Centenarios de Felipe II y Carlos V, Madrid, 2000.
- G. Y P. FRANCASTEL, El retrato, Cátedra, Madrid, 1978.
- J. POPE-HENNESY, El retrato en el Renacimiento, Akal, Madrid, 1985.
- Citizens and Kings. Portraits in the age of Revolution, 1760-1830, Royal academy of art, London, 2007.

- I. RODRÍGUEZ MOYA, La Mirada del virrey. Iconografía del poder en la Nueva España, Universitat Jaume I, Castellón 2003.
- I. RODRÍGUEZ MOYA, El retrato en México: 1781-1867. Héroes, ciudadanos y emperadores para una nueva nación, C.S.I.C., Sevilla, 2006.
- I. RODRÍGUEZ MOYA; V. MÍNGUEZ CORNELLES, Himeneo en la Corte. Poder, representaciones nupciales y cultura visual en las cortes europeas, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid, 2013.
- S. KOSTOF (ed.), El arquitecto: historia de una profesión, Madrid, Cátedra, 1984.
 - J. ARCE. Funus imperatorum. Madrid, Alianza, 1988
 - M. BEARD, El triunfo romano. Barcelona, 2009.
 - D. H. BODART, Pouvoirs du portrati sous les Habsburg d'Espagne, France, 2011.
 - A. BONET CORREA, Fiesta, poder y arquitectura, Madrid, 1990.
 - F. BOUZA, Imagen y propaganda. Capítulos de historia cultural del reinado de Felipe II, Madrid, 1988.
 - D. CHAO CASTRO, Iconografía regia en la Castilla de los Trastámara, Santiago de Compostela, 2005.
 - F. CHECA, Felipe II, mecenas de las artes, Madrid, 1992.
 - P. BURKE, La fabricación de Luis XIV, Madrid, 1995.
 - DE DIEGO, Estrella. No soy yo. Autobiografía, performance y los nuevos espectadores. Madrid: Siruela, 2011.
 - ALCAZAR, Josefina. Performance un arte del yo, Autobiografía, cuerpo e identidad. Buenos Aires: Siglo XXI, 2014.
 - BREA, José Luis. Estudios visuales La epistemología de la visualidad en la era de la globalización. Madrid: Akal, 2005.
 - FONTCUBERTA, Joan. La furia de las imágenes. Madrid: Galaxia Gutenberg, 2016.
 - MOXEY, Keith. El tiempo de lo visual. La imagen en la historia, Barcelona, Sans Soleil, 2015.
 - GROYS, Boris. Volverse público. Las transformaciones del arte en el ágora contemporánea, Buenos Aires: Caja Negra, 2015.
 - En el cas que la situació sanitària canvie i no siga possible l'accés a la bibliografia recomanada, aquesta es substituirà per materials accessibles online.
 - En el supuesto de que la situación sanitaria cambie y no sea posible el acceso a la bibliografía recomendada, esta se sustituirá por materiales accesibles online.
 - If the sanitary situation changes and the access to the recommended bibliography is not possible, it will be replaced by materials accessible online.
 - Mª J. LÓPEZ TERRADA, El mundo vegetal en la pintura del siglo XVII. Aproximación a su estudio. Valencia, Tesis de licenciatura, 1995.
 - Mª J. LÓPEZ TERRADA, El mundo vegetal en la mitología clásica y su representación artística, Ars Longa, 2005-2006, nº 24-25, p. 27-44
 - Mª J. LÓPEZ TERRADA, La pintura de bodegones de Tomás Yepes (ca. 1600-1674), Ars Longa, 2012, nº 21, p. 233-252
 - Mª J. LÓPEZ TERRADA, La pintura de flores de Miguel Parra (1780-1846), Archivo Español de Arte, 2013, nº 342, p. 123-142.
 - Mª J. LÓPEZ TERRADA, Efímeros i eternes. Pintura de flors a Valenència. (1870-1930), Valencia, Ajuntament de València, 2019.

- J. J. LUNA, El bodegón español en el Prado. De Van der Hamen a Goya, Madrid, Museo del Prado, 2008.
- R. SCHEINDER, Naturaleza muerta, Apariencia de lo real y sentido alegórico de las cosas, Colonia, Tashen, 1992
- S. SEGAL, Flowers and Nature, Neherlandish Flower Paintig of four centuries, The Hague, SDU publishers, 1990
- A. TAPIÉ, Les sens caché des fleurs, Symbolique et botanique dans la peinture du XVIIe siècle, París, Société Adam Biro, 1997.

Complementàries

- E. BARBA, El Jardín del Prado. Un paseo botánico por las obras de los grandes maestros, Madrid, Planeta, 2020.
- M. KRAEMER-NOBLE. Guirnalda de flores de Abraham Mignon, Boletín del Museo de Bellas Artes de Bilbao, 2009, p. 195-273.
- J. SLATER, Todo son hojas: literatura e historia natural en el barroco español, Madrid, CSIC, 2010.
- V. MÍNGUEZ; I. RODRÍGUEZ, The Urban Emblems of Daniel Meisner. The Image of the City as a Treasury of Knowledge (1700), en J. T. Cull; P. Daly (eds.), In nocte consilium. Studies in Emblematics in Honor of Pedro F. Campa, Baden-Baden (Alemania), Verlag Valentin Koerner, 2011, pp. 395-427.
- I. RODRÍGUEZ MOYA, Epitalamios e Himeneos: iconografía y literatura nupcial en las cortes europeas, Revista Imago, Nº 2 (2010), ISSN: 2171-0147, pp. 7-24.
- I. RODRÍGUEZ MOYA, Amor y matrimonio en el Thesaurus Philo-politicus de Daniel Meisner en A. Martínez Pereira, I. Osuna, V. Infantes (eds.), Palabras, símbolos, emblemas. Las estructuras gráficas de la representación, Universidad Complutense, Sociedad Española de Emblemática, Madrid, en prensa.
- J. M^a. LÓPEZ PIÑERO; M. COSTA TALENS (dirs.), Las plantas del mundo en la historia. Ilustraciones botánicas de cinco siglos, Valencia, Fundación Bancaja, 1996.
- S. VAN SPRANG (dir.), L'Empire de Flore. Histoire et représentation des fleurs en Europe du XVIe au XIXe siècle, Bruxelles, La Renaissance du Livre, 1996.
- VV.AA., El retrato en el Museo del Prado, Anaya, Madrid, 1994.
- VV.AA., El Retrato. Obras maestras entre la historia y la eternidad, Electa, Madrid, 2000.
- VV.AA., El retrato, Fundación Amigos del Museo del Prado, Galaxia Gutenberg, Madrid, 2004
- M. FALOMIR, Arte en Valencia, 1472-1522, Valencia, Consell Valencià de Cultura, 1996.
- A. CANEQUE, The King's Living Image. The Culture and Politics of Viceregal Power in Seventeenth-Century New Spain, New York, 1999.
- M. C. de CARLOS, C. CIVIL, F. PEREDA, C. VINCENT-CASSY, La imagen religiosa de la monarquía hispánica. Usos y espacios, Madrid, 2008.
- F. CHECA CREMADES (coord.), El Real Alcázar de Madrid. Dos siglos de arquitectura y coleccionismo en la corte de los Reyes de España, Madrid, 1994.
- F. CHECA CREMADES, Reyes y mecenas. Los Reyes Católicos, Maximiliano I y los inicios de la Casa de Austria en España, Madrid, 1992.
- F. CHECA CREMADES, Carlos V. La imagen del poder en el Renacimiento, Madrid, 1999.
- F. CHECA CREMADES, Cortes del Barroco. De Bernini a Velázquez y Luca Giordano. Madrid, 2003.